

Ministerie van Onderwijs
Cultuur en Wetenschappen

Interprovinciaal Overleg

NAAR EEN GEZAMENLIJKE VERANTWOORDELIJKHEID VOOR DE CULTURELE INFRASTRUCTUUR

ALGEMEEN KADER CULTUURCONVENANTEN ZOALS OVEREENGEKOMEN DOOR OCenW, DE PROVINCIES* EN VNG

Inleiding

Teneinde de plaatselijke en/of regionale inbedding van culturele voorzieningen te verbeteren en tegelijkertijd de toetsing van deze voorzieningen aan landelijke criteria van kwaliteit en verscheidenheid te waarborgen, geven de verschillende overheden in Nederland invulling aan de bij wet verschaftte mogelijkheid om in hun cultuurbeleid complementaire dan wel gezamenlijke verantwoordelijkheden te ontwikkelen. Met het oog daarop hebben de Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen belast met Cultuur, de provincies en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten overeenstemming bereikt over een algemeen kader dat een functie vervult in het stroomlijnen van het overleg tussen de diverse overheden en dat tevens gehanteerd zal worden bij het afsluiten van cultuurconvenanten tussen het Ministerie van OCenW en provincies en/of gemeenten.

Het cultuurbeleid in Nederland is gebaat bij tijdig, constructief overleg tussen rijk, provincies en gemeenten. Het algemeen kader bevat daarvoor de randvoorwaarden en voorkomt dat een ondoorzichtig geheel van uiteenlopende regelingen en afspraken ontstaat, dat zich geheel of grotendeels zou onttrekken aan het gezichtsveld en de beïnvloedingsmogelijkheden van het parlement en de onderscheiden provincie- en gemeentebesturen. Het instrument van het cultuurconvenant maakt het mogelijk om, op basis van complementair dan wel gezamenlijk

---

* De ter zake bevoegde bestuursorganen van de provincies, te dezen vertegenwoordigd door de voorzitter en secretaris van het Samenwerkingsverband Interprovinciaal Overleg (IPO) op grond van artikel 21 lid 5 van de gemeenschappelijke regeling IPO en het besluit van het algemeen bestuur van het IPO d.d. 11 april 2002 (kenmerk: 32048/2002. De ondertekening geschiedt onder voorbehoud van instemming/goedkeuring van Provinciale Staten van de afzonderlijke provincies, voor zover dit noodzakelijk is.). De hier bedoelde partij wordt hierna genoemd: "De provincies".

bestuur, op specifieke terreinen van het cultuurbeleid voordelen te boeken, bestuurlijk en inhoudelijk.

Uitgangspunten

De volgende uitgangspunten zullen worden gehanteerd:

Reikwijdte en inhoud

- In een cultuurconvenant gaat het om het maken van afspraken over de instellingen, voorzieningen en/of functies in een bepaald gebied. Iedere vier jaar vindt in het kader van de cultuurnota op rijksniveau een inhoudelijke beoordeling daarvan plaats, die kan leiden tot heroverwegingen.
De cultuurconvenanten kunnen zich in principe over het gehele terrein van het cultuurbeleid uitstrekken.
Het is mogelijk in het kader van een cultuurconvenant afspraken te maken over alle sectoren en zaken op het gebied van het cultuurbeleid waarover partijen dat nuttig achten, voor zover nodig na overleg met andere betrokken ministers.
- Bij het afsluiten van een cultuurconvenant laten de partijen zich leiden door overwegingen van kwaliteit en verscheidenheid. Dit betekent dat bij het afsluiten van cultuurconvenanten in ieder geval rekening wordt gehouden met de inhoudelijke advisering door de Raad voor Cultuur en met beleidsregels van de betrokken overheden.
- Het cultuurconvenant zal niet leiden tot pseudo-wetgeving in die zin dat afzonderlijke afspraken leiden tot vormen van landelijke normering.

Participanten

- Partijen bij de cultuurconvenanten zijn: rijk, provincies en die gemeenten die huisvesting bieden aan instellingen of activiteiten die landelijke betekenis hebben, een instelling voor kunstvakonderwijs binnen hun grenzen hebben en meer dan 90.000 inwoners (peildatum 1 januari 2002) tellen. Geen enkele provincie of gemeente is echter bij voorbaat uitgesloten van participatie aan een cultuurconvenant. Voor een nadere uitwerking van mogelijk aan een cultuurconvenant deelnemende gemeenten zij verwezen naar bijlage 1.
- Partijen verplichten zich om zoveel mogelijk aansluiting te zoeken bij relevante bestuurlijke samenwerkingsverbanden.

Financiën

- Het doel van de cultuurconvenanten is het maken van afspraken over behoud, versterking of ontwikkeling van instellingen of activiteiten die van belang zijn voor zowel het landelijke patroon van voorzieningen als voor de ontwikkeling van regionale of stedelijke infrastructuur, en over de allocatie van financiële middelen in dat verband.

Omgangsvormen

Wat betreft de omgangsvormen tussen rijk, provincie(s) en gemeente(n) zijn de volgende *afspraken* gemaakt:

1. Tenminste één keer per jaar zal overleg plaatsvinden tussen het Ministerie van OCenW en de betrokken provincies en gemeenten over het cultuurbeleid en de positie van de instellingen of activiteiten die voor een bepaalde regio van belang zijn.
2. Teneinde de gezamenlijke verantwoordelijkheid vorm te geven, zullen partijen elkaar tijdig informeren over de hoofdlijnen van het beleid ten aanzien van de door hen (mede) gefinancierde culturele instellingen of activiteiten. Bij tussentijdse wijzigingen in de hoofdlijnen van het beleid wordt voorafgaand overleg gepleegd.
3. Ten aanzien van instellingen of activiteiten waarover in een cultuurconvenant afspraken zijn vastgelegd, zullen het Ministerie van OCenW en provincie(s)/gemeente(n), met inachtneming van de eigen (wel zoveel mogelijk met elkaar in overeenstemming te brengen) bekostigingsregels, overleg voeren om afstemming te bereiken ten aanzien van:
  - a. de aan de artistieke activiteiten en culturele prestaties te stellen eisen
  - b. de inrichting van het beleidsplan en de begroting
  - c. eventuele extra aanwijzingen betreffende het (artistiek) functioneren
  - d. de procedure die leidt tot de samenstelling van het bestuur c.q. van de zakelijke en de (artistieke) leiding
  - e. de geografische spreiding van de activiteiten en prestaties binnen en buiten het primaire verzorgingsgebied
  - f. voorgenomen wijzigingen in het beschikbare financiële volume
  - g. voorgenomen beschikkingen die consequenties hebben voor de partners
  - h. de inrichting van het jaarverslag en de jaarrekening.
4. De bevindingen uit vorengenoemd overleg hebben een openbaar karakter.

Procedure

- Provincies en gemeenten kunnen de verantwoordelijkheid op zich nemen om culturele profielen – bij voorkeur per convenantsgebied – tot stand te brengen, bestaande uit enerzijds een ‘State of the art’ waarin een analyse van de regionale culturele infrastructuur, alsmede de daarop gebaseerde uitgangspunten van het cultuurbeleid van de regionale convenantpartners zijn verwerkt, en anderzijds een beschrijving van de politiek-bestuurlijke prioriteiten van de regionale convenantpartners voor de komende convenantsperiode, waarin tevens wordt aangegeven welke inspanning van de betrokken overheden wordt verwacht. De regionale cultuurprofielen worden op de volgende wijze betrokken bij de totstandkoming van de landelijke Cultuurnota. Zij worden ingediend voor de aanvang van het derde jaar van de lopende cultuurnotaperiode, waarna zij aan de Raad voor Cultuur worden gezonden opdat deze de regionale ‘State of the art’ betreft bij een, al dan niet te vragen, vooradvies van de raad ten behoeve van het opstellen van uitgangspunten voor het cultuurbeleid voor de volgende cultuurnotaperiode.

Met betrokken provincies en gemeenten, het IPO en de VNG wordt overleg gevoerd na het advies van de Raad voor Cultuur waarin de cultuurprofielen zijn betrokken en voordat de Staatssecretaris van OCenW zijn standpunt over dat advies bepaalt. De convenantpartners kunnen in dit overleg hun politiek-bestuurlijke prioriteiten kenbaar maken.

Voorts vindt, mede ter voorbereiding op de totstandkoming van de cultuurconvenanten, overleg plaats met betrokken provincies en gemeenten, het IPO en de VNG naar aanleiding van het advies van de Raad voor Cultuur over de subsidieaanvragen die in het kader van de Cultuurnota bij OCenW zijn ingediend. Ook in dit overleg kunnen de convenantpartners hun politiek-bestuurlijke prioriteiten kenbaar maken, eventueel tegen de achtergrond van aan hen uitgebrachte adviezen van regionale adviesorganen.

Een tijdschema van de cultuurnotaprocedure is opgenomen in bijlage 2.

Tegelijk met de Cultuurnota, daaronder mede begrepen de uitgangspunten voor het cultuurbeleid, wordt, eventueel in de vorm van een bijlage, een door betrokken partijen geaccordeerde weergave van de gevoerde convenantsoverleggen, betreffende een overzicht van besluiten en geschilpunten op functioniveau van de regionale culturele infrastructuur, aan de beide Kamers der Staten-Generaal aangeboden.

Na de parlementaire behandeling van de Cultuurnota kunnen de cultuurconvenanten tussen rijk, provincie(s) en/of gemeente(n) worden getekend.

Verantwoordelijkheden

- Cultuurconvenanten zullen niet in strijd zijn met bestaande wet- en regelgeving.
- De convenantpartijen houden rekening met de bestaande taak- en verantwoordelijkheidsverdeling tussen de overheden op de verschillende terreinen van het cultuurbeleid. Bij een cultuurconvenant zal het in eerste aanleg gaan om afspraken tussen betrokkenen vanuit ieders eigen autonome verantwoordelijkheid. Over een wijziging van de taak- en verantwoordelijkheidsverdeling tussen de overheden vindt overleg plaats tussen OCenW, IPO en VNG.
- Bij de totstandkoming van cultuurconvenanten wordt rekening gehouden c.q. vindt afstemming plaats met de convenanten die tussen rijk en gemeenten worden gesloten in het kader van het grote stedenbeleid.

Tot besluit

In aanvulling op het algemeen kader is afgesproken dat tenminste eenmaal per jaar bestuurlijk overleg zal worden gevoerd tussen OCenW, IPO en VNG, teneinde aangelegenheden die niet zijn terug te voeren op afzonderlijke cultuurconvenanten maar die te maken hebben met de afstemming van het rijksbeleid als geheel op het cultuurbeleid van provincies en gemeenten, te bespreken.

Een evaluatie van de werking van de cultuurconvenanten zal plaatsvinden in het overleg dat het IPO en de VNG met de Staatssecretaris van OCenW voeren in relatie tot de cultuurnota.

De Staatssecretaris van OCenW, de provincies en de VNG komen overeen dat het algemeen kader tot wederopzeggens toe van kracht zal blijven.

De Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen,

dr. F. van der Ploeg

De provincies,
namens deze

J. Franssen
voorzitter Interprovinciaal Overleg

drs. G. Beukema
secretaris Interprovinciaal Overleg

De Vereniging van Nederlandse Gemeenten,
namens deze

dr. W. Kuiper
lid Directieraad

Bijlage 1   Mogelijk aan een cultuurconvenant deelnemende gemeenten

Buiten de steden Amsterdam, Rotterdam en Den Haag, die ieder afzonderlijk een cultuurconvenant met het rijk sluiten, nemen gemeenten in landsdelig verband deel aan een cultuurconvenant.

Ten aanzien van de aan een cultuurconvenant deelnemende gemeenten worden de volgende criteria als uitgangspunt genomen.

1. Standplaatsgemeente

Het gaat daarbij primair om gemeenten die huisvesting bieden aan grootschalige structureel bekostigde voorzieningen, in de praktijk met name podiumkunsten c.q. repertoiretoneel, symfonische muziek, jeugdtheater, dans, musea en archieven.

2. Kunstvakonderwijs

Gemeenten met een instelling voor kunstvakonderwijs verkeren in een speciale positie vanwege de invloed daarvan op de culturele infrastructuur. Zij kunnen verbindingen leggen tussen het kunstvakonderwijs, de professionele kunsten, de amateurkunst en in een aantal gevallen de cultuureducatie.

3. Meer dan 90.000 inwoners (peildatum 1 januari 2002)

Van gemeenten met meer dan 90.000 inwoners wordt door de VNG een alomvattend cultuurbeleid verwacht, waarbij naast de reguliere cultuuractiviteiten ook gespecialiseerde podia en productiekernen aanwezig zouden moeten zijn.

Toepassing van deze criteria leidt tot de volgende mogelijke partijen bij het convenantsoverleg.

1. Kerngemeenten

Gemeenten die voldoen aan de hiervoor genoemde criteria zouden in ieder geval aan het convenantsoverleg mee moeten doen. Het betreft de volgende gemeenten: Amsterdam, Rotterdam, Den Haag, Utrecht, Groningen, Leeuwarden, Zwolle, Enschede, Arnhem, Eindhoven, Tilburg, Den Bosch, Breda, Maastricht.

Door een convenantsgebied kan een delegatie worden afgevaardigd voor overleg met OCenW.

2. Uit te nodigen gemeenten

De volgende gemeenten zouden door de vaste participanten - provincies en kerngemeenten - uitgenodigd moeten worden voor deelname aan een cultuurconvenant. Het wordt aan de desbetreffende gemeenten overgelaten om al dan niet aan het convenantsoverleg mee te doen.

A. Gemeenten die voldoen aan twee criteria, waaronder standplaats, maar al eerder aan een cultuurconvenant hebben deelgenomen: Nijmegen, Apeldoorn, Leiden, Haarlem.

B. Gemeenten die slechts aan één criterium voldoen, namelijk standplaats, maar al eerder aan een cultuurconvenant hebben deelgenomen.

C. Gemeenten die als duo-steden worden gezien met de kerngemeenten: Hengelo, Helmond, Heerlen

3. Andere gemeenten

De overige gemeenten zouden betrokken moeten worden bij de inventarisaties van de provincies, die gericht zijn op het opstellen van de provinciale culturele profielen.

A. Bijzondere aandacht

Bijzondere aandacht, bijvoorbeeld in de vorm van individuele gesprekken, moet hierbij uitgaan naar de volgende soorten gemeenten:

- Gemeenten die voldoen aan twee criteria, maar nooit hebben deelgenomen aan een cultuurconvenant: Delft, Ede, Sittard-Geleen, Zaanstad.

- Provinciehoofdsteden, zoals Assen en Middelburg, die nooit aan een cultuurconvenant hebben deelgenomen.

- Gemeenten met een instelling voor kunstvakonderwijs, die nooit partij bij een cultuurconvenant zijn geweest. Het gaat daarbij met name om Alkmaar, dat ook meer dan 90.000 inwoners heeft.

- Actieplangemeenten. Het gaat buiten de reeds genoemde niet-kerngemeenten dan nog om Haarlemmermeer, Zoetermeer, Dordrecht, Emmen, Almere en Amersfoort.

B. Overige (standplaats)gemeenten

De binnen de landsdelen deelnemende provincies en gemeenten zouden contact moeten zoeken met de overige gemeenten, bijvoorbeeld via de provinciale VNG-afdelingen, met name bij het opstellen van het culturele profiel.

Bijlage 2   Tijdschema cultuurnotaprocedure